

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA - VEU

DEL "CENTRE CATALANISTA DE

GERONA Y SA COMARCA,

BIBLIOTECA PÚBLICA
GIRONA

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Gerona 1 pesseta trimestre
Fora ... 125 id. id. id.
Extranger: 150 id. id.

Números solts, 10 céntims

Any 1. er

SECCIO POLÍTICA

DEL TESTAMENT OLÓGRAFO

Molt s'ha parlat del testament ológrafo ab motiu del tristament célebre procés d'aquest nom. No aném ara á ocupamise dels incidents, detalls y minucias qu' al prosuís ha donat á coneixer la prempsa de tots colors. Volem solzament donar á coneixer als llegidors del Setmanari l'arma ó instrument punible qu'e l'legislador ha posat á la mà dels criminals, autorisant dintre la testamentació la forma del testament ológrafo, que tant facilita la ja de si fàcil falsificació.

Un cop sabut qu'e de conformitat ab lo estableit pel Còdich, poden los majors de etat fer testament, sens complir ni subjectarse á cap més requisit y solemnitat que escriure ells mateixos de sa mà y llètra sa voluntat en paper sellat de l'any en qu'e ho fassin y ab expressió de l'any, mes y dia en que l'escriuen; no hi ha més sino pensar y reflexionar, sens apassionament de cap classe, pera veure ab claretat extraordinaria qu'e, permetre l'otorgació de semblants testaments dantlosbi valor y eficacia jurídicas, es donar facilitats pera que adquereixi proporcions majors un dels déictes que per desgracia son més freqüents en los anals dels nostres crímens; un dels delictes que á Espanya, y en això Catalunya és Espanya, més desditzadament se troben encarnats en certas y determinadas naturalesas perversas, com es el de la falsificació.

Quan veyem que s'falsifiquen los bitllets de banch, los títols al portador, tot, tot; nostres grans llegisladors han considerat prudent introduir en lo Còdich Civil lo testament ológrafo. Quan hi ha á Castella tants plecs de nulitat de testaments fets ab condicions y requisits acumulats pèl temps y exigits per las lleys; han creut los Estadistas de Madrid tenir asseguradas sas fortunas ab un acte pèl qui se trasmeten grans masses de bens, á títol gratuit, considerant com impossible que en comptes de son testament n'aparegui un altre d'un espavilat calígrafo.

Certament sembla poch ménos qu' increible qu'aquestas consideracions no pesessin, pero ab forsa, en l'esperit de la Comissió de Còdichs primer y després en lo del Govern; pero al contestar aquest en lo Senat, quan se discutia l'Còdich, á certas objeccions formuladas per un distingit professor de dret, digué per boca d'un jurisconsult tant il·lustre com lo Sr. Romero Giron, que l'veritable perill sortia del ambient social en que vivíem, en lo qu' las perturbacions morals que s'produheixen en lo sentit de las falsificacions son massa exteses, porque sens dubte los ressorts morals d'aquesta societat estan molt malmenats y estan molt enardits los apetits materials; per lo que, s'ha de lluytar ab ells tant en lo testament obert, com en lo tancat y com en lo ológrafo. Si l'estat social millora, anyadía, hi haurá ménos falsificacions; si l'estat social empitjora, per més precaucions que s'prenguin, no deixará d'haberhi falsificacions.

Vaya una lògica y una manera d'argumentar. De modo que s'vá defensar en lo Senat lo testament ológrafo perquè hi ha una perturbació del sentit moral y perquè hi ha molts falsificadors. Nos sembla que seria lo mateix que si l'Ministre de la Governació presentés un Projecte de Lley pèl qui se manés que l's ciutadans deixessin obertas las portes á la nit, y al ser objectat en lo sentit de no esser això possible per haberhi molts lladres, espongues: no's molestin vostés, ni's preocupin, perquè com aquí hi ha molts lladres, lo que veritablement interessa es corregir las costums. De segur que ningú tindria semblant contestació per un acte de cordura, quan lo procedent fora redoblar la vigilancia y pendre totes las midas per estar ab relativa seguritat dintre de casa: donchs, de la mateixa manera ocorre en orde á la otorgació de testaments ó manifestacions de la voluntat, essent lo lògich y racional pres-

Administració y Redacció

SABATERIA-VELLA 2 1.er

Dissapte 5 de Maig de 1894.

ADMIRACIÓ

criure tots aquells requisits que degudament garantisin que sia dificilíssim, per no dir impossible, la suplantació de la voluntat. No obstant això, que l'sol bon sentit dicta, no sigue apreciat així per aquells sabis d'Ateneo y Academia, que no satisfets ab dictar pera son poble lleys tant sabias y tan bonas, se empenyan tots los díes, en contra de lo per nosaltres demanat, en regalarnos las mateixas lleys de que l'sls disfrutan; pero, en cambi, are, en sos anals criminals haurán de anyadirhi. D'eu vulla que ns equivoquem! moltes falsificacions de testaments ológrafos.

Si las consideracions abans ditas demostran que l'testament ológrafo es dolent en principi, dolent en sa essència, dolent per se tant com per accidens; altres consideracions demostran fins á l'evidència que no solzament es una planta pèrjudicial y nociva, sinó, á més, una planta exòtica en lo dret de Castella.

Que no té el testament ológrafo, si s'exceptúa la forma de testar permesa abans de la vigència del Còdich als que gosan del for militar, precedents en la legislació de Castella; basta per demostrarlo la consideració de que, abans de la vigència del dit Còdich, no podia haberhi testament valit entre l's castellans y demés personas subjectes á son dret, sense l'intervenció de testimonis, y lo testament que pera esser valit necessita la presència d'intervenció de personnes adornades de certs y determinats requisits, pera que després de la mort del testador manifestin l'última voluntat d'aquest, radicalment se distingeix del testament ológrafo, que pera tenir tal caràcter no necessita més intervenció que la del mateix testador. Per consegüent, cauhen per falta de basa las afirmacions de certs autors y jurisconsults que ns diuen que n'lo Fuego Juzgo s'hi contenía lo testament ológrafo, ja que en aquest cos del dret visigòtic no s'regulava forma de testar més lliure, que la que, al passar á nostre *Recognovérunt Proceres*, va prendre l'nom de testament sagrimental, y en aquesta manifestació d'última voluntat, com de tots es sabut, se necessita l'intervenció de testimonis pera que tinga forsa legal. No es ménos cert, que lo que s'en diuen memòries testamentàries, ó sia aquells documents privats als qui lo testador se refereix en son testament, tampoc poden confondre's ab lo testament ológrafo; perque aquelles fan relació á un testament fet ab totes las solemnitats de la Lley, y portan generalment una contrassenya, que està continguda en lo testament al que fan relació, la que sola coneix lo testador; de manera que l'testador pot posar en son testament tota classe de garantías pera assegurar-se de que la memoria que després escriurà no serà falsificada per los medis ab que tant fàcil es falsificar aquests documents; mentre que l'testament ológrafo queda indefens, sens altre testament solemne a que s'refereixi, sense contrassenya ni cap classe de defensa dintre las formalitats legals y extictas á que deuen subjectar-se los testaments regulars y solemnes: queda sol y abandonat á la disposició de la cobdicia, de la facilíssima falsificació, de la suplantació y, per si, de tots los medis que dia riament veyem surgir en aquesta societat moderna. Així, se deixa indefens lo dret de tantas famílies, lo dret de tants fills y de tants menors; y, sobre tot indefensos los drets generals del ciutadà debant la perfidia de la falsificació.

Ab tot y això, passa l'Còdich y ab tots los defectes lo testament ológrafo; y perquè, per una sola rahó; per lo de haver trobat aquesta forma de testar en lo Còdich Napoleón, quin Còdich ha sigut lo patró obligat de nostre Còdich Civil havent sigut en moltes de sas institucions servilment copiat, y se demostra que la rahó d'haver importat al Còdich Civil lo testament ológrafo, no pot esser altre que la qu' havérem apuntat, ab sols tenir en compte que semblant introducció s'oposa; però molt més, ab lo dret del Còdich, que no ab lo anterior á n' aquest cos de dret, ja que, al cap y á la fi, la legislació anterior admèsia las memòries testamentàries, no admesas per l'actual; la legislació anterior permetia que s'fessin validament testaments ab cinch testimonis, sense notari cas de no haberhi, y fins ab tres, y ab set testimonis sols habenthi ó no

ANUNCIS Y COMUNICATS

Preus convencionals.

De tots los llibres, folletons, etc., que s'remeten á la Redacció, se'n donarà compte en lo Setmanari.

Núm. 5.

en lo poble notari; mentre que la consignada en lo Còdich solzament permet, deixant apart la forma ológrafa, que s'fassin testaments sense notari en lo cas d'una epidèmia y en lo d'inminent perill de mort del testador, y encare en aquests casos no val si l'testador no mor dins de 'ls dos mesos següents al acabament de l'epidèmia ó d'haver escapat de la enfermetat.

Nó: no hi ha armonia entre la forma ológrafa y las demás formes de testar, y es absurdo que quan lo llegislador, per por á las suplantacions de la voluntat, ha suprimit las memorias testamentàries y ha reduït los cassos en que podian farsi testaments sense l'intervenció d'un notari en los denominats comuns y ha prohibit en absolut l'otorgació dels especials sense l'intervenció de certs funcionaris; vinga, en cambi, á autorisar la forma que s'mes fàcil poder esser falsificada, y contra quina falsificació es impossible prevenirse, desde l'moment que, segons lo estableit pèl mateix Còdich, han quedat suprimides, en la ocasió en la que més valor podrian tenir y més utilitat portar, las clàusulas *ad cautelam*, ó derogatorias, ó sia aquelles en que l'testador disposa que no valga la revocació del testament, si no la fà ab certas paraules ó senyals.

Vullà Déu qu' algun dia no haguém de temer, com avuy les aberracions y errades d'aquelles privilegiades intel·ligencies, que actuauen desde la Capital de la Monarquia de llegisladors de totas las regions, encare que sovint no coneixen són dret, sas tradicions, sas costums y peculiaríssim mòd d'essència; y que ni sols ensertan a llegistar per la terra que l's ha vist naixer. Vullà Déu; donchs es molt trist y dolorós que haguém de temer, com passa avuy; que ab lo pretext de serios aplicables en úlim terme y en concepte de supletori lo Còdich civil, se vullan suposar valits a Catalunya los testaments otorgats en forma ológrafo, que d'ie vindrà que succehirà; com está succehint ab la institució del Consell de família, institució que si á Castella significa la introducció del parlamentarisme en lo dret de familia, no encaixa ab l'actual organització de la tutela y curatela á Catalunya.

Som los catalans los qu' hem de mirar ab rezé el forma ológrafo de testar, per més que la llegislació catalana s'ha distingit sempre per una gran sencillesa de formes en la manera d'otorga: las últimas voluntats, encare que exigint sempre las indispensables y precisas pera evitar tota suplantació; ja que, en té sis general requereix l'intervenció de Notari ab sols dos testimonis y set en lo testament del cego, y á falta de Notari l'intervenció del Pàroco ó sacerdot ab veritables atribucions noteràries, á diferencia de lo que succeix á Aragó y Nàvarra, ahont es menester adverar lo testament otorgat per lo Pàroco; y son los catalans los qu' tenint una llegislació que tant se distingeix per la sobrietat de formes, en termes que, diguemho d'una vegada, admés y regula una veritable forma ológrafo de testar, devém temer que se ns vulguí imposar lo testament ológrafo del Còdich Civil.

Sí; Catalunya, sense necessitat d'anar á copiar servilment lo Còdich Napoleón, desde antiquíssims temps ha tingut como una de sas formes de testar, la coneguda ab lo nom de testament *inter liberos*; per lo qu' una persona pot disposar de sos bens entre sos fills y demés descendents, sense subjectar-se á més requisit ni solemnitat que escriure de sa mà y l'etra la data del testament, los noms dels instituïts y las parts que á cada hun se senyalan, escribinho tot ab llètras y no ab números ó guarismes.

Pero, notis bé, que pera que aquesta forma ológrafo de testar tinga efecte, s'exigeix que l's instituïts sian descendents; de manera que en lo cas d'haberhi un llegat á favor de l'esposa, es menester pera que sia valit l'intervenció de testimonis. Quanta diferència no hi ha entre aquesta forma de testar y el testament ológrafo del Còdich. Segons aquest, los instituïts poden esser qualsevol personas y, en lo testament *inter liberos* solament los descendents. De manera que encare falsificant un testament *inter liberos* lo resultat seria no sortir los bens d'entre l's descendents del suposat testador.

En suma y pera acabar, lo Códich Civil que en lo que las formalitats externas dels testaments l'à relació, pres sindint del testament ològrafo, representa y significa un veritable progrés, encare que no ha sabut com lo dret català beneficiosament influit per la saba del canónich trobar lo medi de substituir en casos extremos lo Notari per lo Párroco; considerat en lo testament o'górafo acusa una palesa contradicció y antinomia, presentantnos una institució informada per diserents y oposats criteris.

E. S. y O.

SECCIO DE PROPAGANDA

La nova filoxera

Tots recordem lo pánich que va apoderarse dels viticultors y dels pagesos quan aparegué en la rica comarca del Ampordà la plaga de la filoxera. En efecte ja qui no havia d'entristar y d'alarmar lo veíuter com desde las estribacions del baix Pirineu fins a las planuras de la Selva, las usfanosas sarmants s'anavan tornant acanyolidas, las brocadas perdian la forsa y s'assecaven los pampols? Aquells ceps que arrivant lo Setembre feyan bò de vènre ab sa abuñosa rehinada, no hi havia mes remey que arrancarlos, donchs no servian sinó pèl foch. Y veieren prompte coberts d'herba y d'argelagats terrenos extensissims qu' eran avans veritables fonts de riquesa. Los propietaris, abatuts per aqueixa calamitat, feran pregàries: el Senyor que 'ns dona 't pa de cada dia, y resignats esperan la hora en que, passada la malura, tornés lo toriam a exténdrer som vert mantell per las feixas, lo most a bullir en las tinas, y, ab l'alegre trasbals de la verema, la animació en las vessanas y cellers.

Mentre tant lo govern que deuria ser lo veritable protector del poble, poca cosa feya en profit dels perjudicats; puig si se publicà una llei manant las baixas en la riquesa imponible destruïda per la filoxera, aquesta llei no s'ha complert, donchs allà a Madrid molt be saben que lo prométrer no fà pobre.

Sacrificantse de debò, los viticultors replantaren las vinyas ab ceps americans, ab la esperansa de que poch a pocet anirian recobrant lo perdut; pero quan a copia de cuydados las han vist donar fruyt novament, altra calamitat los amenassa, altra filoxera xuclarà d'aquí en avant, sino 'ls ceps, las butxacas dels agricultors. Lo projecte de contribució de cinc céntims per litre, obra del gran hisendista Gamazo, acceptada per lo seu successor n'Amós Salvador, serà la mort de la viticultura. En Moret ab los tractats de comers entrega a la industria y a la agricultura, lligadas de peus y mans, a las nacions extrangeres; En Gamazo ab l'impost de sis pessetas per carga de vi, ha engendrat una plaga mil vegades més terrible que la filoxera, que pesará sobre 'ls propietaris viticultors, que ja pagan crescudas contribucions pels vinyats que posseeixen. No podent contar ab lo mercat de Fransá, que no consumirà nostres vins en la proporció y cantitat d'antes, a causa de ser cada any més abundosas las cullitas en aquella nació; essent accidental y passatger lo negoci d'exportació al Brasil, de que s'han aprofitat aquest any algunes regions espanyolas, s'ofereix un per vindre molt negre pera la riquesa viticola en nostre país; y no obstant la nova filoxera vindrà seguríssimamente a gravarla, donchs d'algún modo s'ha de cobrir lo deficit de 60 milions, que han de figurar com a primera partida en los nous pressupòsits.

Es d'absoluta necessitat que 's fassa un esfors per salvar a la patria de la completa ruina que la amenassa. Las exposicions que s'dirigeixen al govern fent'i a saber las justas queixas del poble, son paper mullat, de res serveixen; a Madrid no s'escolta may a la rahó sino que sempre s'obra a impuls del capricho, ó de la conveniencia propria.

Las Cambras de Comers, las Associacions agrícoles y Societats econòmiques existents, són organismes morts, que estan al servei de la política ó a las ordres d'un cacich afortunat: no responden ni poch ni molt al esperit que las hi dona vida. Los pobles que tenen conciencia de lo que són, de lo que volen y de lo que poden, s'han d'imposar als governs cegos: som débils perquè volem. La unió es filla de la necessitat; per lo tant los viticultors, així com també los comerciants é industrials, deuen unir-se pera contrarrestar las forças contràries, pera fer cara als vividors de sempre.

Y ja hont trobarém tots la forsa y la unió pera triunfar en la lluya desesperada entre 'l contribuyent y 'l explotador? En lo Regionalisme tan sols; en la emancipació de las regions respecte del centre; en lo Regionalisme qu'en grandeix la Patria vigorisant sos membres, sens atrofiar-los pera congestionar lo cap. Havem de remoure la opinió del pais demostrantli que 'ls senadors y diputats no 'ns defensan, per mes que alguns cops ho fassan veure; que 'l sistema electoral es una farsa, que sempre dóna majoria al govern; que aquest nos porta a la Bancarrota del Tresor, després d'haver arruinat al pais. Es necessari fer colcom més; las regions han de tenir sos periódichs d'arrels propias, de propias iniciativas, que procuren adqui-

rir-se una llegítima influencia, no periódichs al us del dia; las Cambras de Comers, Agrícolas, etc., han de ser veritable representació del pais y per ell han de trevallar, sens contemplacions ni temor als compromisos. Es necessari també que 'ls contribuyents no s'acontentin gemegant dintre de casa, maleint allà en un racó als explotadors de tota mena, sino que sortintse de la indiferència y de la inactivitat, deuen cercar la unió ab sos colegas, aparats sempre de las ingerencies oficials; es necessari que donem vida é importància als Centres y Societats que trevallan pèl benestar y renaixement de Catalunya. D'aquesta manera se 'ns escoltarà, serem atesos y podrem alluyar en moments de perill, com los qu'estém passant, la nova filoxera que 'ns amenassa.

F.

CRONICA

EXTRANGER

Lo succés més culminant de la setmana es la inauguració de la Exposició Universal de Lió, à Fransa. L'ensaig de descentralització que ha dut a cap la segona capital de la República francesa, ha resultat brillantissim. En lo parch de *Tête d'Or* s'han aixecat los innumerables palau y pabellons que componen la exposició lionesa. Aquest parch es sens disputa únic en lo mon enter; té una extensió de més de cent hectàreas y en son centre s'hi troba un lloch de disset hectàrees, ab dos illas.

Al acte inaugural hi assistiren los ministres, autoritats y més de tres cents mil forastérs.

—Lo dia 28 del mes passat se celebrà en Praga, sense grans festas ni ceremonias, la boda de D. Carlos de Borbón y de Este ab la Princesa D.ª María Berta de Rohan-Benchi als nous desposats lo Cardenal Primat de Bohemia.

—No tenim notícia de que a Europa s'haja alterat l'ordre ab motiu del primer de maig; tan solament a Viena los obrers que volián fer una manifestació, tingueren una lluya ab la policia, resultantne alguns ferits.

—Segueixen a Grecia las terribles conmocions terrestres que causan gran estrago y espant entre aquells pobles. La mar ha inundat las terras fins a un kilòmetre endins de la platja, y 's tem que s'engoleixi la vila d'Atalanti. S'experimentan contínues sotregadas, sentintse esferidors sorolls subterrani. Fins a Atenas han sofrer desperfectes de consideració molts casas. Lo convent de S. Constantí s'ha enfonsat, colgant en sus runas al prior y a tres altres frares. A Eubà han aparegut tres manantials d'aygas minerals.

—S'ha incendiad l'arsenal naval de Mourillon (Tolón) pujant a més de 4,000.000 franchs las perdues. Los ferits son numerosos, alguns d'ells de gravat.

ESPAÑA

Ha passat lo primer de Maig pacíficamente y sens més circonstancia notable que la celebració de numerosos meetings socialistes; creyem que 'ls que pensan que ja tot ha entrat en bon camí s'equivocan. La classe obrera no renuncia a ses reclamacions y cada dia se presenta més unida y amenassadora; la qüestió social s'ha plantejat y va creixent poch y no passarà molt temps sense imposar-se a totes les altres per ses proporcions y per sa importància: entretant los polítics que vagin vivint al dia.—Set generals de marina han sigut sentenciats a pena d'arrest, per desaparició de queviures en l'arsenal de la Carraca. Sembla estrany que no s'hi hagi tirat terra a sobre.—Se diu que 'l colera ha aparegut en un poble de Galicia proper a la frontera portuguesa. ¡Déu vulla que 'ns ne escapem!—En lo Congrés segueix parlantse de Melilla sens cap resultat pràctic. En lo Senat s'està discutint si 's deu o no perdonar al Govern, per haver obrat sense facultat al prorrogar lo *modus vivendi* ab França. No hi ha euydado, lo Govern ha fet venir a Espanya tots los Senadors que cobran y te 'l perdó assegurat; y aixó que, com ja indicarem, los conservadors no son tant fieros com pintavan. Y, a propósito del *modus vivendi*, lo Sr. León y Castillo, nostre embajador a París, s'ha guanyat lo viatje, donant al Sr. Cánovas una embestida que 'l ha deixat desarmat: ha dit ni més ni menys que 'l Govern havia donat als francesos lo que 'l protecciónist Cánovas los hi havia formalment promés. Després d'aixó no falta sinó que 'ls industrials de Bilbao, de Sabadell y del Foment de la producció de Barcelona li envihin algun altre telegrama felicitantlo per lo molt que s'ha desvetllat per sos interessos.—Lo deute flotant d'Espanya en lo mes d'Abril ha augmentat en set milions de pessetes: bon pico pera nivellar lo pressuposito.

CATALUNYA

Encara continúan los meetings contra 'ls tractats de comers: lo diumenge n'hi va haver un a Vich, lo dijous un a Calella y se'n preparan a Vilafranca y altres poblacions. La comissió de surers que va anar a Madrid ha tornat molt satisfeta de ses gestions: sembla que 'n les esferes oficiales los esperaven ab canuletes, perque fora 'ls lliure-cambistes teòrichs y 'ls comerciants de Madrid, ningú més y sobre tot cap productor havia parlat bé dels tractats.—S'assegura que son més de set los condemnats a mort, ab motiu dels últims atentats anarquistes de Barcelona.

NOTICIES

—Ajuntament.—(Sessió del dia 30 d'Abril.) Presidida per l'Arcalde Sr. Ciurana y ab assistència dels Srs. Bajandas, Botet, Oliver, Sábat, Puig, Regás, Carreras, Masaguer, Corominas, Majuelo, Pol, Canet, Llapart, Estech, Salvat, Roca, Cat y Garriga, se comensà la sessió llegint l'acta de l'anterior, que fou aprobada y firmada.

S'aprobà la devolució a la companyia qu'ha actuat en nostre teatre del depòsit que tenia fet.

S'aprobaren varios comptes y dictámens, entre ells la compra de cadiras per la Devesa y l'abono de 30 pes-

sets a la empresa de la illuminació elèctrica pels balls que 's donaren en lo Teatre.

Se donaren per rebudas las obras fetas en l'edifici de la Audiència.

Se concedí a D. Francisco Ortega, ab certas condicions, lo Teatre principal pera que hi puga actuar desde l'primer de Maig fins al 15 de Juny.

Se nombrà una comissió composta dels Srs. Ciurana y Bajandas pera que paga a Madrit a gestionar assumptos importants pera la població.

S'aprobà la distribució mensual de fondos.

S'aprobà, ab alguna esmena, lo pressuposit ordinari para l'any 1894-1895, essent rebutjat lo vot particular del Sr. Botet per 14 vots contra 5, que foren los dels Srs. Botet, Bajandas, Sábat, Pol y Canet.

Y s'autorisa la recomposició de varis banchs de la Devesa y de la Rambla.

—La festa obrera del primer de Maig ha passat aquest any en Gerona y sa comarca quasi del tot desapercebuda.

—Pera l'die 20 del mes vinent està convocada la elecció d'un senador pera aquesta província. Los candidats son los Srs. Quintana (pare) y Alvarez Mariño. Se parla d'algún altre, pero per això no hi ha res segur. També s'ha diu que 'l Sr. Alvarez Mariño retira sa candidatura.

—En l'últim párrafo del article titulat *Recorts d'un die negre*, se va patir una equivocació que hem de rectificar. Allí hont diu *temple de Jesús*, havia de dir *temple de Juno*.

—Aquest mes comensarem a passar rebut a les persones a quinas hem enviat *Lo GERONÉS* y no 'ns lo han retornat. Consiem que 'ls que no 'ns vulguin nos avisaran com més aviat millor.

—En virtut de permuta ha sigut nombrat catedràtic de Matemàtiques del nostre institut D. Narcís Xifra y Massmitjà, y del de Cuenca D. Joseph M. Bartrina y Capella, que venia ocupant la mateixa càtedra en Gerona.

—Diumenge vinent celebrarà sa festa major lo poble de Gahusas, lo dia 7 los de Celrà y Viure, lo dia 11 la villa de Ripoll. En los días 6 y 7 celebrarà lo poble de Santa Coloma las fíars y festas de la Verge de Farnés, que segurament estarán molt animades.

—Demà celebra 'l Roser lo veí poble de Santa Eugènia ab ofici solemne al matí, professió y ballas a plassa per la tarda.

—En la tarda del dilluns l'inspector de policia, acompañat d'alguns individuos, visità 'ls establiments públics de la capital per averiguar lo que afirmarem de que en Gerona se juga als prohibits.

De l'inspecció resultà lo que no podia menys de resultar, això es, que 's trobà 'l cau abandonat y la sala del crim deserta.

No fem cap cas de dita inspecció, perquè sabem, com sab tathom, que 'só de tabals no s'agafan llebras, y per lo tant, persistim en la mateixa afirmació, ab més motiu encara, quan nos consta d'un modo positiu que no solzament en Gerona sinó en Figueras y altres punts se va extenent lo joch.

Es cosa corrent, Sr. Governador, y que fins las maynades saben, que la policia no sempre ho véu tot y també ha demostrat l'experiència que sempre qu'un Governador ho va volgut de debò, no s'ha jugat.

No obstant «El Correo de Gerona» que 's titula *Defensor de los intereses morales, materiales, etc. etc.*, potser per burla d'aytals interessos, s'amarrà a dita visita com naïfrech a l'arbre de salvació, y cometé la ignorantada de calificar la nostra notícia de *paparrucha* y a nosaltres de visionaris.

Sàpiga «El Correo de Gerona», que tenim fora la llana del clatell, y que nosaltres, gracias a Deu, podem veure las coses ab molta claretat, puig que no 'ns deixem enlluinar.

Perquè una altra volta no desafine, li recomanem qu'aprengui 'l coro de muts de la coneguda sarsuela *Cobra y Calla*.

A l'última hora se 'ns ha dit, que 'l die de Sta. Creu a Figueres no s'va jugar per havershi oposat lo Jutje y l'autoritat local.

Molt lluhida resultà la Vetllada que va celebrar-se en lo Centre Catalanista la nit del díumenge, festa de Ntra. Sra. de Montserrat. La part musical fou molt ben desempenyada ab piano, armoni y cant per los Srs. Valentí, Anguet, Quintana y altres. Se llegiren treballs originals de la Senyora Agnès Armengol y dels Srs. Costa y Lloberas, Apeles Mestres, Querol, Franquet y Serra, Bori, Dalmàu y Carles, Roca y Jordà, Fontanilles y Majuelo. Molt complascuda n'isqué la nombrosa concurrencia, composta en gran part de distingidas senyoras y senyoretas que vingueren a honrarnos ab sa assistència.

—Lo Sr. Blay ha exposat en la botiga *El Arte* un bust, en guix, de Sant Josep. També havérem vist exposats en los aparadors de la llibreria del Sr. Berga (pare) representant un hermos paisatje de primavera, en lo qual se destaca com a fondo la montanya del Puig-Sacalm, y altre bust, també en guix, del Sr. Berga (fill) d'un vellet, que son autor titula *Lo Samayre*. Tots aquests treballs són bona mostra del mérit de los autors, que tant honran a la nostra comarca.

—Continúan rebentse queixas de vari pòblos relatives als molts abusos que està cometent la Companyia arrendataria de las cédulas en eixa província en los pàdrons. *El Distrito de Palafrugell*, rebut últimament, en un llarg article denuncia una serie d'ells. Lo propi fa el *Diario de Gerona* corresponent al dimecres últim.

Sabém de moltes poblacions en que apenas existeixen en el quadro format per la empresa cédulas de 11.ª classe. Ja tindrem al corrent a nostres llegidors.

Recomanem mentres tant la cosa al digne Delegat d'Hisenda.

—Copiém de «La Renaxensa».

«S'han repartit ja entre tots los delegats de la «Unió Catalanista», ademés de la llista dels que han sigut nomenats pera l'any 1894, lo projecte de «Bases pera la tripartició de Catalunya segons los principis regionalistes» que ha de ser discutit en la Asamblea que dintre de molts pochs dies se reunirà a Balaguer.

Dit projecte ha sigut formulat per una Comissió Ponent, nomenada al efecte per la Junta Permanent, y composta pels senyors don Lluís Domenech y Muntaner, don Francisco Romaní y Puigdengolas, don Joan J. Perma-

nyer, don Ferran Alsina, don Antoni Aulestia y Pijoan, don Francisco de S. Maspons y Labrós, don Joaquín Riera y Betran y don Antoni Suñol; y á no dudar que eridrá poderosamente la atención pública, per la importancia y trascendencia de cada una de sus conclusiones, así com per la novedad é incalculable valor de tot verdader plan financier d' alguna d' ellas.

—Las conclusiones aprobadas en lo meeting celebrat a Calella, dijous al demati, son los següents:

«Considerant que may los pobles se fan pera 'ls governs, sino que 'ls governs se fan pels pobles, y que per lo tant es son deber atendre 'ls interessos dels mateixos;

Considerant que, passada ja la época de las conquistas, no 'ls hi queda als pobles pera viure y progressar altre medi que 'l del honestat travall; enteném que 'ls governs han d' ésser la salvaguardia del mateix, y que de no volguer ó sapiguer f'ho, no poden contar més ab la confiança ni 's deuen atribuir més la representació del país.

Enteném també que quant hi hagi governants que 's vulguin rellevar dels seus devers envers lo pais, donan á aquest l' exemple pera desentendopers d' ell.

Ademés acordà la reunio recordar als representants d' aquest districte en los Cossos colegislatius, en especial, y als de tots los districtes igualment perjudicats, que es son deber apelar á tots los recursos pera lograr que 'ls tractats morir en projecte; y si, á pesar de sos esforços no conseguian res, que es queixin l' acta y tornin als seus districtes a posarse a la disposició dels seus electors.»

—Lo primer dia de las fires y festas de Figueras va esser molt animat; á pesar de la menuda pluja que queya seguidament la gent transitava per tot arreu. A cada moment arribaban trens procedents de França y Espanya, plens de gom á gom.

Lo final estava plé de bestiar, babentse fet moltes transaccions y á bons preus.

Auy fa un dia espléndit, veyentse també tots los carros plens de forasters, per quins motius promet esser molt animada la corrida que deu celebrarse aquesta tarda.

La d'ahir va anar molt vè.

LLIBRES REBUTS

DOCTRINA CATALANISTA etc., composta per Fidel Constant.—Barcelona.—Estampa de Puigventós.—Préu: Un real.

Sempre hem cregut que 'ls ideals catalanistes estaven mancats de llibrets senzills y per tothom intelligibles de propaganda popular. Bons son y necessaris los travalls d' estudi y de doctrina, pera mirar de convengre y persuadir á las classes instruidas; pero al poble que no té temps ni pot estudiar ni llegir, se l' hi té de dir ab claretat y ab poques paraules lo que més li convé saber, procurant interessarlo y móureli 'l cor. Si aixó se fa, lo catalanisme fará en curt temps llarg camí; que 'l poble es català y encare que no tingui estudis, en son conjunt té 'l cor sà y això fà que comprén fins per instant qui lo vol vè y qui no vol enganyarlo. Aquestes consideracions han mogut á fer lo llibret quin títol hem copiat y que sembla portar aquesta tendència, per mes que 'n nostre concepte no ha ensopagat la manera de ferlo.

SECCIÓ LITERÀRIA

DE PALAMÓS Á FLASSÀ

en tren directe

A mon volgut amich lo inspirat poeta
En Joseph Franquet y Serra.

I

Eran las cinc del matí del dia 8 de novembre del any 1882. Crech, per lo tant, excusat manifestar que 'l temps era ben fresch y que no 'm debia fer molta gracia lo donar voltas y més voltas per la carretera que dóna entrada á la vila de Palamós, esperant lo cotxe que anava á Fllassà, ahont debia trasladarme.

Aixó no obstant, me vegí obligat á fer mitja horeta de passeig, gracies á la rigurosa puntualitat ab que surten nostres diligencias.

Lo soroll d' uns picarolis m' indicá, per fi, que algú carruatge s' acostaba. Vaig girarme, y vegí baixar dos caballs ab més catxassa que 'ls del cotxe d' un enterro, bo y arrossegant una llarga y envellida tartana que, al primer colp d' ull, me fèu l' efecte d' estar contemplant lo negrós forat d' un túnel.

Quan arrivá á mòn costat, vaig preguntar al tartaner si era aquell lo carruatge que jo esperava; y, allargantme una alenada d' ayguardent barrejada ab lo deleytós perfum d' un cigarro de calé que mastegaba, me digué que si, puig, anyadi, en vista del poch número de passatgers, havien suprimit lo cotxe; tota vegada que aquells gandús de la carretera—paraulas textuàls—no s' entenian de rahóns y lo que volian era cuartos.

Séns contestar paraula, y preveyent las maleïdes comoditats que podía oferirme aquell modern vehícul, planto cama al pujador, y ja 'm teniu caminant ab peus y mans dins d' aquell negrós forat cercant un puesto de conveniencia.

Séns reparar en quants y quins eran los meus companys de viatje, dongui l' bon dia, al que contestaren dues vèus estranyas ab un monosílab incomprendible.

Al bell fons de la tartana, y recolsats en quiscun dels dos recòns, vegí dos homes que picaren ma curiositat.

L' un de 'lls, ab vestit de vellut y barretina, acompañat d' un paraygu de família que ni una tenda de campament. L' altre era un gabaix ab gros chapeau y llarga brusa, salpicada de fang, senyals que 'm permeteren de-

duhir que s' dedicaba al, entre ells, popular ofici de la mola.

Abdós me miraren de reüll, com solia fer la meva sogra; s' adobaren en sos puestos y deu minuts després, tornaban á renovar las interrompidas bacaynas.

De la boca del pagés penjava una pipa de boix ribetejada de llautó y afejada á un llarch broquet de canya, la qual, sense cáuter, ab lo treccateig de la tartana, emprengué un moviment de va-y-vé que s' podia comparar ab las isocronas oscilacions del péndol.

¡Fortuna que la te apagadal—me vaig dir—ó del contrari, bona mañana t' tocaria pêndrer entre l' alenada del tartaner y lo tres y mitj passat per la parola d' aqueix tipo....!

Camina que caminarás.

Lo carruatge seguí sempre ab la velocitat que 'ls caballs volguren, puig lo tartaner, segurament á causa d' haberse llevat molt de matí, imitaba ab gran perfecció al pagés y al esmolet, mos compànyys de viatje: dormia ab tota tranquilitat.

Pera matar l' estona, vaig decidirme a fer cigarros, vigilant sempre la marxa de las bestias.

¡Y encare hi haurá qui renegui de nostra comoditat y critiqui tan excellent servici!

Lo sól, més rogench que may, s' aixecaba del mar durant los cims de la vinya serralada, mentrestant los primers esbusecs d' una forta tramontana nos regalaren una pluja de pols y sorra del camí que, á no portar ulleras, segurament m' hauria proporcionat lo desagradable entreteniment d' entregar mos ulls al oculista.

Lo tartaner ronxaba com un galgo. Al sentirse avisat de un modo tan poch agradable, descargolà un mal mestegat ¡rehira.....!! y un ¡¡xó!! que féu parar al caballs en sech; saltà lleuger del carruatge, y vegí com corría per assolir la barretina que la ratxada li acababa de robar deixant al ryre sa mal pentinada closca.

D' uns vint minuts fou la parada.

Agafà de nou lo fuet, y, descapellantne una dotzena dels més escullits de son ample y nutrit repertori, masegà de tal manera la esquena dels enmagrits caballs, que jo, mogut per la compassió, vaig dirli:—¡Home! ¿qui na culpa hi tenen las pobras bestias?

—¡Qué sab vosté! Si de tant en tant un no 'ls hi enseña la vara.....! 'S coneix, com no sab qué cosa es tractar ab animals..... ¡Brillanta, Brillanta!..... ¡Rehira....!

—Es veritat; mes avuy hi he de tractar per més que 'm pesi—vaig contestarli.

De segur que no 'm va enténdrer.

Mentrestant, lo gabaix y 'l perdigot despertaren.

Feren mitja dotzena de badalls, estiraren brassos y camas com lo cá que s' desveilla per l' escalfor del sol, després de pararli tres horas elatell y panxa, y per fi, sense donars compte de lo sucedeit, determinaren buscarse un entreteniment.

Lo gabaix se tragé de la butxaca una grossa caps de banya y seguí, tranquilament, ensuimat lo tradicional rapé.

Lo pagés agafà una punta de cigarro puro, la que, sense trinxar, estibà ab molt treball á dins la pipa. Encengué tres mistos d' esca á la sola de l' espardenya y, després de xuclar vegadas y més vegadas, logrà tráurer fum de son envellit ormeig.

No vaig tardar molt á participar d' aquella envejosa delicia.

Per fi, resolgué dirli:—Mestre, ¿voléu ferme un favor?

—Diguí—respongué.

—Teniu, ompliu vostra pipa de mòn tabaco, ó del contrari, demano que 'm donguin l' extremunció.

Me donà alguna satisfacció, y, s'ens esperar que tornés á convidarlo, ab la punta d' un gavinet vuydá la parola, s' omplí l' puny del mòn tabaco, enrásà sa pipa y,

posantse á la butxaca 'l que li va quedar y tornantme la petaca, 'm digué:—Visqui molts anys.

Jo volia preguntarli si havia creut que 'l convidaba per vuyt días.

Ab això, comensarem á trovar las primeras casas de Palafrugell.

Arrivarem á la plassa, y, tan bell pant lo carruatje fou parat, vaig baixar lo primer, pera provar si Déu volria pogués trovar mellor comoditat, durant las horas que encara devia continuar posant á prova ma paciencia.

J. D. C.

(S' acabará.)

ABÓ!!

'Vuy per centéssima vegada
li esplicaré que sent mon cor
y al foix ardent de sa mirada
vindrà á ma boca tot l' amor.

Qu' ahí 'm va dir tota riallera
demà á la sis seré al passeix,
no hi faltis pas; d' eixa manera
podrém fe un xich de xerroteix.

Hi vindré ab l' avia ¡pobre dona!
que ja es molt vella y no sent res,
y podrás dirme aquella estona
lo que á ne tú te 'n plagui mes.

Y ja han sonat sis batalladas
en lo relogete de la Seu,
y tinch las camas ben cansadas,
y en lloch en ella se la veu.

Potser com l' avia es tant yellota
y te d' anar tan poch á poch...
preném paciencia, es la xicoteta,
fins qu' ella vinga, jo no 'm moeh.

Allà la veix. ¡Aul que ja esperho
dirte á l' orella mil retrrets!
Sota les ales del sombrero.
com parpellejan sos ulls.

¡Ira del Cel! Y vá ab sa mare,
y 'm fà que ne m' hi accosti pas.
Tant que m' habia esperat, y are...
com has vingut t' entornardás.

NARCÍS DE FONTANILLES.
Gerona 19 Novembre de 1892.

Secció Religiosa

SANTS DE LA SETMANA

Dissapte, 5.—La Conversió de s. Agustí y s. Pio V papa

Lluna n. á las 2 h. 29 m. tarde, en Tauro.

Diumenge, 6.—VI després de Pásqua. S. JOAN ANTEPORTAM LATINAM.

Dilluns, 7.—N.ª S.ª de la Divina Gracia y s. Estanislao ob.

Dimarts, 8.—La Aparició de s. Miquel arcàngel.

Dimecres, 9.—S. Gregori Nazianzeni b. y dr.

Dijous, 10.—S. Antoni arquebisbe de Florencia.

Divendres, 11.—Stos. Pons, Endal y Eveli mrs. y san Anastasi mr., patró de Badalona.

QUARANTA HORAS

Avuy se troben en l' iglesia de l' Hospital.

Demà comensaran en l' Iglesia de l' Hospici.

Demà dimenge, á les vuyt en la Capella del Sagrat Cos la «Congregació de la Inmaculada y S. Lluís Gonzaga» tindrà la Comunió general corresponent al mes de Maig, estant encargada la plàctica al Reverent Mossén Anselm Herranz, catedràtic del Seminari.

Establiment tipogràfic del DIARIO DE GERONA.

Secció Comercial

MERCATS Y FIRES

ESPECIES	MESURES	La Bisbal Die 27.	Gerona Die 28.	Olot Die 30.	St. Coloma Die 30.	Banyoles Die 2.	Cassà Die 2.	Figueres Die 3.
Blat	QUARTERA DE 80 LITRES	16' Ptas	15'50 Ptas	15'50 Ptas	16'50 Ptas	5'60 Ptas	14'50 Ptas	16'00 Ptas.
Mastay		13'00 >	14 >	14'25 >	14'50 >	4 >	13'00 >	14'00 >
Ordi		9'00 >	8'50 >	9'25 >	9' >	19'11 >	10'00 >	9'00 >
Sébol		13 >	11'50 >	10'50 >	13'50 >	0'0 >	12'00 >	12'00 >
Civada		9'00 >	8'50 >	8'50 >	8'00 >	8'00 >	8'50 >	7'50 >
Bessas		17'00 >	16,50 >	16,50 >	17'50 >	0'0 >	17'00 >	16'00 >
Mill		11 >	12 >	11'50 >	12'00 >	13 >	12'00 >	12'50 >
Panís		11 >	11'50 >	11'50 >	11'00 >	11 >	10'00 >	11'00 >
Blat de moro		13'00 >	13 >	11'50 >	13'00 >	13'00 >	13'50 >	12'75 >
Fajol		>	9 >	9'50 >	11'00 >	11 >	12'75 >	11 >
Llobins		8'5						

SECCIÓ D'ANUNCIS

LA NEOTAFIA

En aquest gran establiment s'hi troba á totes horas un assortit complet de baguls folrats, de totes mides, des de l'infim preu de cincos pessetes en amunt. S'envian á domicili. Dirigir-se á LA NEOTAFIA, Cort-Real.—18.—GERONA.

LA PUBILLETA

COMEDIA EN DOS ACTES,
Preu: 1'50 pessetes

Se venen totas en la llibreria de D. Joseph Franquet y Serra, carrer de la Arqueria, número 26.—GERONA.

Depòsit de baguls

SE VESTEIXEN Y VETLLAN MORTS

PREUS SUMAMENT MODICHS

LLEÓ SABADÍ.—23, Ballesterias, 23.—GERONA

LLEÓ AUDOUARD
CIRUGIÁ-DENTISTA
Carrer de la Força, núm. 1, principal

Curació de las enfermetats de la boca.
Empastes, orificacions, etc.
Extraccions sense dolor.—Dentaduras artificials.

Máxim Fernandez

PERRUQUER DE S. M.

Ayqua Minóxima vegetal pera tenyir lo cabell. No té rival en lo mon, perqué á més de sos efectes maravellosos, no taca ni perjudica la pell en lo més mínim.

Aquest assombrós y sorprendent específic, se ven en dita perruquería,
24, RAMBLA DE LA LLIBERTAT, 24
GERONA

Grans rebaixas al engrós.

També s' troba en venda en dit establiment la

Tintura americana instantànea

SABATERIA

JOSEPH M. VENTÓS

Calsat pera senyors, senyoras y nens.
Especialitat pera que s'encarregui expressament.

Establiment de Don Pere Prunell

S' hi trobará un gran assortit de camises, corbatas, colls y punys, sedas y llanças y demés articles de novetat pera vestits de senyora.

PREUS LIMITADISSIMS

Voltes de la Rambla, cantonada al carrer de Besadó, 26, Gerona

JOAN GRIVÉ

Progrés (carrer Nou) 10, Gerona

Aparatos d' il·luminació per gas y petroli.

Serveys complerts de cuyna. Cereria.

Instalacions de para-llamps, campanetas elèctriques y telèfons, á preus limitadissims.

ESTABLIMENT Y TALLER DE PAU CASAS

PINTOR Y EMPAPERADOR

Magnífichs mostruaris de papers pera decorar habitacions desde 25 céntims á 30 pessetes la pessa.

Cromos, motlluras, y transparents cuadros

Novetat, bon gust y economia

Gerona.—Baixada del Pont de pedra, 14

ESTABLIMENT

DON FRANCISCO SABATEI

SOMBRERERIA

S'han rebut las últimes novetats per la pròxima temporada; los preus sumament econòmichs.

CAMISERIA.—SASTRERIA PER NOYS

Especialitat en trajes pera col·legials

3, Rambla d' Alvarez, 3

FILL DE FRANCISCO VILARDELL Y COMP.

SALT

MOLÍ FARINER

SISTEMAS AUSTRO-HUNGARIOS Y DE MOLAS

Tant per l' un com per l' altre sistema fan las moltas á preus sumament mòdichs.

COL·LECCIÓ DE FOTOGRAFIES

DEL

Monastir de Santa Maria de Ripoll

ATRACTIU GUERRA

Se venen á una pesseta cada una en la Llibreria de Joseph Franquet y Serra.

BALCONADA—26, GERONA

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA - VEU DEL "CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA,"

Redacció y Administració: Sabateria Vella, número 2, primer

PREUS DE SUSCRIPCIÓ

Gerona.

1 pesseta trimestre

Fora .

1'25 idem

Extranger.

1'50 idem

idem

idem

NÚMEROS SOLTS 10 CÈNTIMS